

DOMINGU IV TEMPU PÁSKUA NIAN – TINAN C

Tema

Domingu IV Tempu Paskál mak “Domingu Bibi-Atan Di’ak” nian, basá tinan-tinan liturjia propoin mai ita kapítulu 10 Evanjellu nu’udar João haktuir, iha-ne’ebé aprezena Jezús nu’udar Bibi-Atan Di’ak. Ne’e mak tema sentrál ne’ebé Maromak nia Liafuan ohin propoin mai ita.

Evanjellu aprezena Kristu nu’udar Bibi-Atan Di’ak, ho misaun atu lori moris nakonu ba bibi sira nia luhan nian; bibi sira, hetan konvite atu rona Bibi-Atan, atu simu ninia proposta no tuir Nia. Halo nune’e mak sira sei hetan moris nakonu.

Leitura dahuluk propoin mai ita atitute diferente rua hasoru Bibi-Atan (Kristu) nia proposta. Husi sorin ida “bibi sira” nakonu ho autosufisiénsia, kontente no hakmatek iha sira-nia serteza sira; husi sorin seluk, bibi sira ne’ebé atensaun nafatin ba Bibi-Atan nia lian, prontu atu tuir Nia iha du’ut matan ne’ebé fó moris.

Leitura daruak aprezena meta finál bibi sira ne’ebé tuir Jezús, Bibi-Atan Di’ak: vida total, ksolok rohan laek nian.

LEITURA I – Apóst. 13,14.43-52

Hahú husi kapítulu 13, “Apóstolu sira-nia Hahalok” aprezena Kreda nia “dalan” iha mundu greku-romanu. Protagonista umanu iha etapa foun ida-ne’e mak Paulo (maski Na’i moris-hi’as nia Espíritu mak gia nia).

Buat hotu hahú bainhira comunidade sarani Antioquia Síria nian, ho hakaran boot atu lori Jezús nia Liafoun Di’ak ba povu hotu, haruka Barnabé no Paulo atu evanzeliza. Entre 13,1 no 15,35, autór “Apóstolu sira-nia Hahalok” deskreve “mandatu” misionáriu nian, viajen, evanjelizaun iha Chipre no Ázia Menór nian (Perga, Antioquia Pisídia nian, Icónio, Listra, Derbe) no problema sira Kreda foin-sa’e ne’e enfrenta ho jentiu barabarak ne’ebé tama iha nia.

Testu ne’e, iha konkreto, situa ita iha sidade Antioquia Pisídia nian, iha Ázia Menór. Iha versíkulu molok, autór tau iha Paulo niaibun diskursu naruk ida, ne’ebé halo rezume ba katekeze primitiva kona-ba Jezús no enkuadra iha Maromak nia planu proposta salvasaun nian ne’ebé Jezús lori mai (kf. Apóst. 13,16-41). Sá loos resposta ba anúnsiu, husi parte judeu sira nian nune’e mós husi parte jentiu sira nian ne’ebé rona mensajen ne’e?

MENSAJEN

Kestaun sentrál mak judeu no jentiu sira-nia reasaun ba anúnsiu salvasaun nian ne’ebé Paulo no Barnabé aprezena.

Testu halo konfrontu entre atitute rua lahanesan hasoru proposta kristán: husi sira ne’ebé hanoin katak sira iha monopóliu Maromak no lialoos nian, maibé metin iha sira-nia serteza, loko-an, autosufisiénsia, lei sira no arruma ho kómodu maibé la dispostu atu halo aventura iha tatuir Kristu nian (judeu sira); no husi sorin seluk sira ne’ebé, iha dezafiu Evanjellu nian, deskobre moris loos, aseita atu husik an rasik, hakarak moris iha risku no hatán ho ksolok no entuziazmu ba proposta libertadora ne’ebé Maromak halo ba sira liuhusi misionáriu sira (jentiu sira).

Jezús nia Liafoun Di'ak mak proposta ida dirije ba ema hotu, husi rasa no nasaun hotu; la'ós proposta ida ne'ebé taka an, eskluvivista, ba grupu ida ema eleitu sira-nian, maibé proposta universál ida, ba ema hotu, lahó esesaun. Buat ne'ebé desizivu la'ós moris iha ambiente ne'e ka seluk, maibé kapasidade atu husik Jezús nia proposta sadik ita, atu simu ho simplisidade, ksolok no entuziazmu proposta ne'e no, loroloron, la'o tuir dalan ne'e iha-ne'ebé Maromak propoin mai ita atu hetan moris foun, moris loos, moris totál.

LEITURA II – Ap 7,9.14b-17

Liturjia domingu kotuk nian prezenta mai ita “bibli-oan” (Jezús), Na'i istória nian, ne'ebé prepara An atu loke no lee livru ho kadiadu/selu hitu – livru iha-ne'ebé, simbolikamente, hakerek istória umana.

Tuir autór “Apokalipse” nian, abertura kadiadu ne'e sei hatudu sai mundu nia realidade: ema nia la'o-dalan iha istória, Kristu ne'ebé manán nia prezensa hamutuk ho sira hodi funu kontra buat hotu ne'ebé hahata/halo sai atan no harahun ema (kadiadu/selu 1 – kuda-na'in mutin); maibé iha mós funu no raan (kadiadu/selu 2 – kuda-na'in mean), hamlaha no moris mukit (kadiadu/selu 3 – kuda-na'in metan), mate, moras, dodok (kadiadu 4 – kuda-na'in modok). Iha background kuadru nian, haree mártir ne'ebé sofre persegisaun tanba fiar sira latan iha rai, no husu Maromak halo justisa (kadiadu 5); tan ne'e, prepara hela “loron hirus boot nian”, ne'ebé haktuir Maromak nia intervensaun iha istória atu harahun buat aat (kadiadu 6). Revelasaun finál prezenta funu definitivu, iha-ne'ebé Maromak nia forsa sei halakon buat aat nia forsa sira (kadiadu 7)

Testu ohin nian situa ita iha kontestu kadiadu neen nian (anúnsiu kona-ba “Na'i nia loron”). Ba mártir sira ne'ebé husu justisa, autór “Apokalipse” nian haktuir sá mak sei mosu husi Maromak nia intervensaun: libertasaun definitiva, vida iha plenitude.

MENSAJEN

Testu ohin prezenta ema-lubun boot ida, sura-laek, universál, tanba pertense ba nasaun hotu. Sira ne'ebé hola parte hotu hamriik, nu'udar sinál vitória nian, basá sira partisipa iha Kristu nia moris-hi'as; lori hatais/unuk mutin, atu hatudu katak sira pertense ba mundu Maromak nian (mutin mak kór Maromka nian); sira hahí ho ai-tahan (fó hanoin kona-ba festa tenda nian) no hahí Maromak no “bibli-oan”.

Sé mak sira-ne'e? “Sira ne'e mak sira ne'ebé terus maka'as, no fase mutin fali ona sira nia hatais iha Bibli Oan nia raan”, sira-ne'ebé suporta persegisaun aat liu no hetan maksoin husi Jezús nia saran an (vers. 14).

Sá mak sira halo? Sira hamriik iha Maromak no “bibli-oan” nia oin hasa'e hahí, loron no kalan, iha ksolok.

“Festa Tenda” nian fó hanoin kona-ba Maromak nia Povu nia marxa iha rai-fuik maran, husi rai eskravidaun nian to'o rai liberdade nian. Referénsia ba festa ne'e iha kontestu ida-ne'e signifika kumpre, agora, ézodu foun no definitivu: hotu tiha Maromak nia intervensaun finál iha istória, ema lubun boot ne'ebé adere ba “bibli-oan” no hakohak ninia proposta salvasaun nian, hetan libertasaun definitiva, Maromak simu sira iha nia “tenda”; iha-ne'ebá sira sei la koko tan mate, terus, matan-been sira... Kristu moris-hi'as, ne'ebé tuur iha tronu, mak bibi-atan ba Povu foun ne'e, no nia mak sei lori Povu ba “bee moris nian” – katak iha direksaun soin definitivu ne'ebé totál, iha ne'ebé suli mai moris nakonu.

Konkluziun: ba “santu sira” ne'ebé hakilar husu justisa, to'o ba sira mensajen ida esperansa nian. Kuadru ne'e antisipa tempu eskatolójiku: husi Maromak nia asaun, husi ninia intervensaun definitiva iha istória, sei rezulta libertasaun definitiva Povu Maromak nian; sei

moris mai komunidadade eskatolójika, komunidadade ema livre sira nian, ne'ebé moris nafatin iha komuñauñ ho Maromak no goza ba nafatin moris definitiva.

EVANJELLU – Jo 10,27-30

Kapítulu 10 Evanjellu dahaat nian dedika ba katekeze Bibi-Atan Di'ak nian. Autór utiliza ilas ida-ne'e atu aprezena katekeze ida kona-ba Jezús nia misaun: "Mesias" nia obra konsiste iha lori ema ba du'ut matak no bee-matan iha ne'ebé suli moris iha plenitude.

La'ós autór Evanjellu dahaat mak inventa ilas Bibi-Atan Di'ak nian. Diskursu simbóliku ne'e nia konteúdu forma husi materiál sira mai husi Testamentu Tuan. Ho modu espesiál, diskursu ne'e fó hanoin mai ita Ez 34 iha-ne'ebé bele hetan xave atu komprende metáfora bibi-atan no bibi-luhan nian. Hodi ko'alia ba ema sira iha ezíliu iha Babilónia, Ezequiel haree katak líder sira Israel nian, iha istória nia laran, mak bibi-atan falsu sira ne'ebé lori Povu tuir dalan mate no desgrasa nian; maibé – Ezequiel hateten – Maromak rasik mak oras-ne'e, sei asume nu'udar mata-dalan ba nia Povu; Nia sei tau iha nia Povu nia oin Bibi-Atan Di'ak ida (Mesias), ne'ebé sei hasai Povu husi moris-atan no lori nia ba vida nakonu.

Katekeze kona-ba Bibi-Atan Di'ak, sujere mai ita katak, promesa ne'ebé Maromak halo liuhusi Ezequiel sai tuir duni ho Jezús nia moris.

MENSAJEN

Testu ohin nian salienta liuliu, relasaun ente Bibi-Atan (Kristu) no bibi sira (dixípulu/eskolante sira).

Bibi-Atan ne'e nia misaun mak fó moris ba bibi sira. Iha Evanjellu tomak, João haktuir, Jezús nia asaun nu'udar kriaun foun no fhahoris moris foun ba Ema Foun (kf. Jo 3,3.5-6), ema totál, moris naresin ne'ebé, hodi tuir Jezús, sai "Maromak nia oan" (kf. Jo 1,12) no iha kbiit atu oferese moris tanba domin. Sira ne'ebé aseita proposta moris nian ne'ebé Jezús halo ba sira sei la lakon ("Sira la lakon, no ema ida sei la bele hadau sira husi Ha'u nia liman" – Jo 10,28), basá kualidade moris nian ne'ebé Jezús komunika manán mós mate (kf. Jo 3,16;8,51). Jezús rasik prontu atu defende ninia bibi sira to'o saran nia moris rasik ba sira (kf. Jo 10,11), atu la iha buat ida no ema ida (dirijente sira, sira ne'ebé iha interese atu hametin mekanizmu egoíizmu nian, injustisa nian, eskravaun nian) bele hasai husi eskolante sira moris nakonu.

Bibi sira (eskolante sira), husi sira-nia parte tenke rona Bibi-Atan nia lian no tuir Nia (kf. Jo 10,27). Ida-ne'e signifika katak hola parte iha bibi-luhan Jezús nian mak adere ba Nia, rona ninia proposta sira, kompromete an hamutuk ho Nia no, hanesan Nia, saran an lahó rezerva iha vida ida domin no doasaun nian ba Aman no ba ema sira.

Testu remata ho referénsia ida katak Aman nia projetu no Jezús nia projetu ida de'it: ba sira rua, objetivu mak halo moris umanidade foun. Iha Jezús hatudu sai Aman nia planu salvasaun atu haraik moris rohan laek ba ema: liuhusi Jezús nia asaun, Maromak nia obra kriadora atinje nia pontu aas liu.